

CRRC
Armenia

**EURASIA
PARTNERSHIP
FOUNDATION**

Հրանտ Մաթևոսյան
HRANT MATEVOSSIAN FOUNDATION

Տնտեսական զարգացման և հեղափոխությունների կենտրոն

«Աղքատության նվազեցում համայնքներում. կիրառական մոտեցումներ» ծրագիր
Community Poverty Reduction “Know How” Project

«ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԲՅՈՒՋԵՆԵՐ ԵՎ ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳ»
PUBLIC BUDGETS AND BUDGET PROGRAMME MONITORING

Վերապատրաստման դասընթաց ԲՀԿ-ների համար
Օր - Առաջին

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

- **ՄԱՍ 1. Բյուջետային գործընթաց: Պետական բյուջե**
- **ՄԱՍ 2. Բյուջետային ծրագիր: Բյուջետային ծրագրերի կառուցվածքը**
- **ՄԱՍ 3. Բյուջետային ծրագիր: Ծրագրերի արդյունքային ցուցանիշների մշակում**

➤ **ՄԱՍ 1. ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՅ: ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵ**

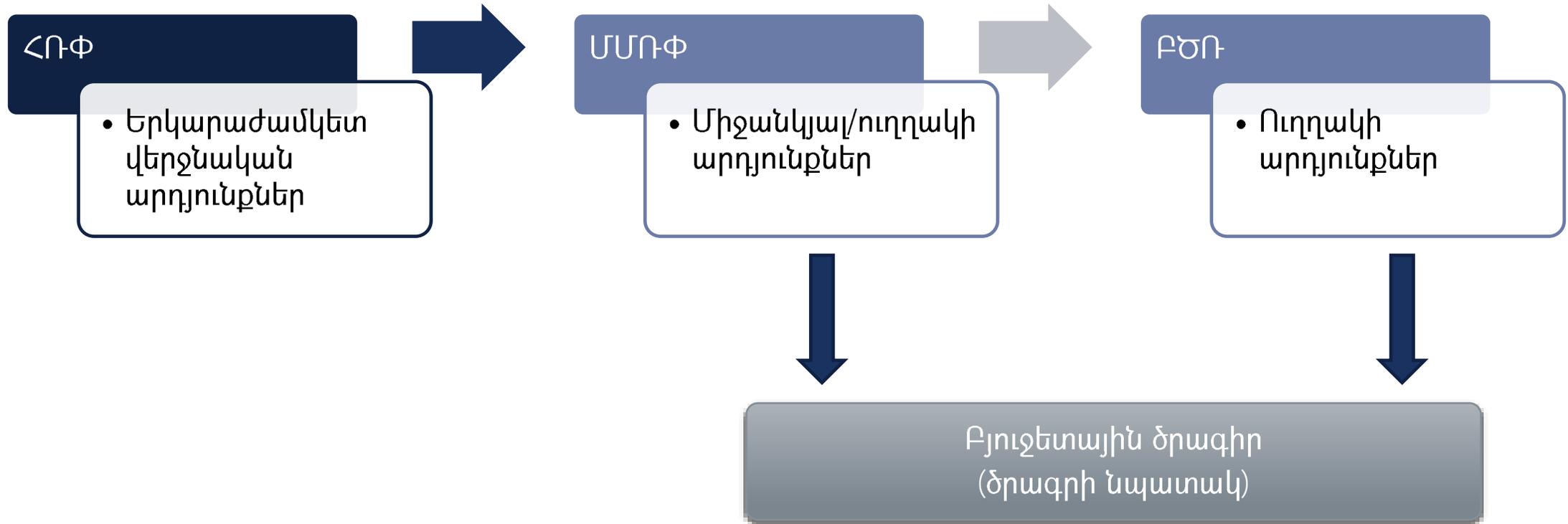
ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵ. ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՁԵՎԱԿԵՐՊՈՒՄ

- Պետական քաղաքականության ձևակերպումն իրականացվում է հիմքում ունենալով գործող **ռազմավարական փաստաթղթերը`** ռազմավարություններ, հայեցակարգեր, ծրագրեր, ֆինանսական պլաններ:
- Զարգացման պլանավորումը և բյուջետավորման գործընթացները **մեկ միասնական համակարգ են:**
- Պետությունը (պետական բյուջեի միջոցով) ֆինանսավորում և իրականացնում է **զարգացման տարբեր ռազմավարություններ:** Դրանք իրականացվում են **բյուջետային ծրագրերի միջոցով:**
- **Բյուջետային ծրագրերը չեն կարող լինել** կտրված զարգացման ընդհանուր ենթատեքստից:
- **Բյուջետային ծրագրերը** պետք է հստակորեն արտահայտեն ռազմավարություններով սահմանված **ռազմավարական նպատակները և արդյունքները:**

ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵ: ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՁԵՎԱԿԵՐՊՈՒՄ

- Ընդգրկման, ժամկետայնությամբ և պետական ծախսերի վրա ազդեցության շրջանակներով պայմանավորված, ռազմավարական փաստաթղթերը դասակարգվում են.
 - **Համապարփակ ռազմավարական փաստաթղթեր,**
Հայաստանի վերափոխման ռազմավարություն 2050
 - **Միջին մակարդակի ռազմավարական փաստաթղթեր,**
*Ոլորտային միջնաժամկետ կամ երկարաժամկետ ռազմավարություններ, օրինակ՝
ՀՀ բնական պաշարների կառավարման ռազմավարություն*
 - **Բյուջետային ծրագրերի ռազմավարություններ:**
*Բյուջետային ծրագրի բաղկացուցիչ մաս հանդիսացող ռազմավարություններ, օրինակ՝
Փոքր և միջին ջերմատրոսային տնտեսությունների ներդրման պետական աջակցության ծրագիր*
 - **ՀՀ կառավարության ծրագիր և ՄԺԾԾ**

ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵ: ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՁԵՎԱԿԵՐՊՈՒՄ

ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

- **ՀՀ բյուջետային համակարգը** երկու մակարդակի բյուջեների ամբողջություն է՝
 - ա) առաջին մակարդակ՝ պետական բյուջե,
 - բ) երկրորդ մակարդակ՝ **համայնքների բյուջեներ**:

- **Պետական և համայնքի բյուջեները՝** պետությանը և ՏԻՄ-երին՝ Սահմանադրությամբ և օրենքներով վերապահված լիազորությունների իրականացման համար անհրաժեշտ դրամական միջոցների ձևավորման և ծախսման որոշակի ժամանակահատվածի ֆինանսական ծրագրեր են:
(«Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային համակարգի մասին» ՀՀ օրենք, հոդված 2, մաս 1)

ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑ

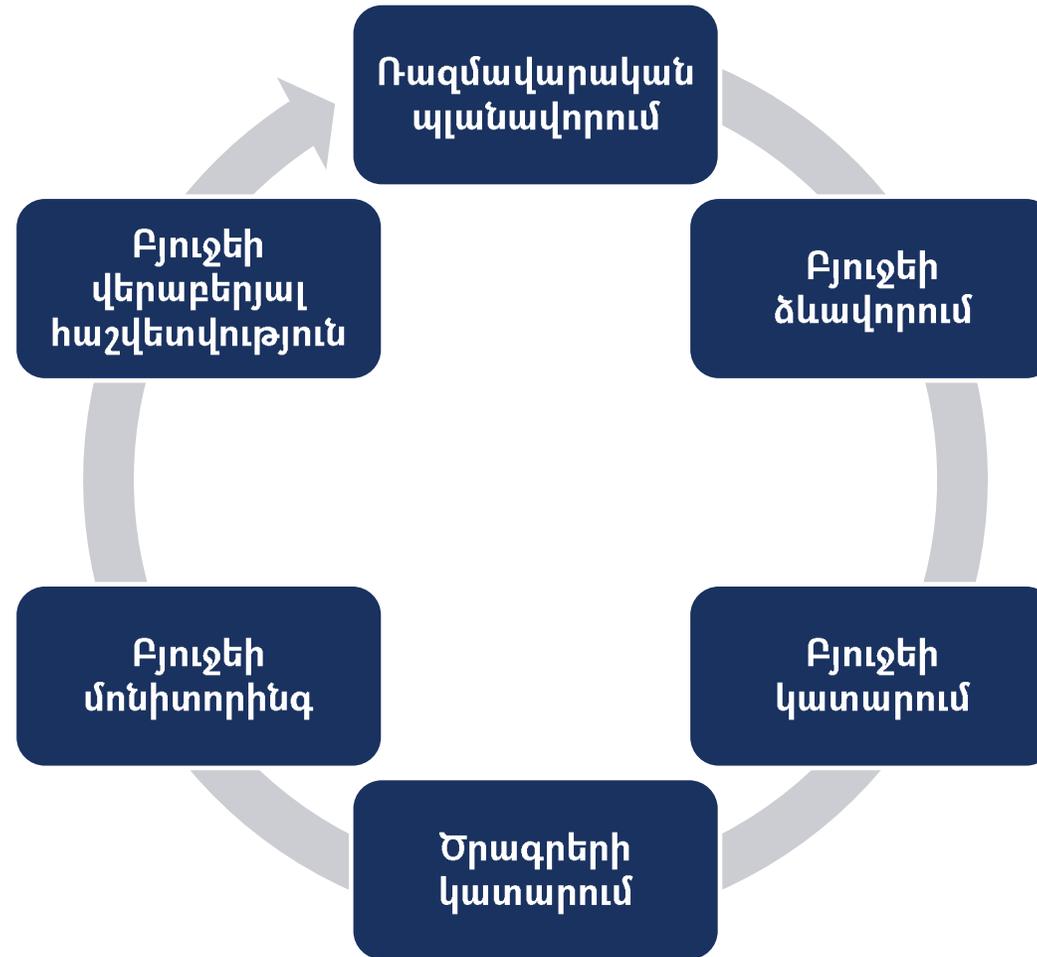
- **Բյուջետային գործընթացը`** յուրաքանչյուր բյուջետային տարվա բյուջեները կազմելու, քննարկելու, հաստատելու և կատարելու, դրանց տարեկան հաշվետվությունը հաստատելու ուղղությամբ պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների` օրենքով կանոնակարգված գործունեությունն է:

- Բյուջետային գործընթացը կարգավորվում է՝
 - ՀՀ Սահմանադրություն
 - ՀՀ բյուջետային համակարգի մասին օրենք
 - ՀՀ պետական բյուջեի մասին օրենք
 - ՀՀ տեղական ինքնակառավարման մասին օրենք
 - ՀՀ կառավարության և վարչապետի որոշումներ

ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑ

- Հայաստանի Հանրապետությունում բյուջետային տարին սկսվում է յուրաքանչյուր տարվա **հունվարի 1-ից** և ավարտվում նույն տարվա **դեկտեմբերի 31-ին**:
- Տվյալ բյուջետային տարվա համար բյուջետային գործընթացը սկսվում է **ՀՀ վարչապետի** կողմից առաջիկա տարվա բյուջետային գործընթացն սկսելու մասին որոշման **ընդունման օրը** և ավարտվում՝ տվյալ տարվա **բյուջեների կատարման վերաբերյալ հաշվետվությունները հաստատելու օրը**:

ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ՑԻԿԼ

ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՅԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՅՑ

Հայտատու մարմինների կողմից իրենց 2023-2025թթ ՄԺԾԾ, ներառյալ 2023թ. ՀՀ պետական բյուջեի հայտերի (այսուհետ՝ հայտեր) մշակում և ներկայացում ՀՀ ՖՆ	մինչև մարտի 15, 2022թ.
Հայտատու մարմինների կողմից ՀՀ ՖՆ ներկայացված հայտերի հրապարակում հայտատու մարմինների ինտերնետային կայքերում	մինչև մարտի 15, 2022թ.
Հայտերի շուրջ ԲՀԿ-ների հետ քննարկումների անցկացում և արդյունքների վերաբերյալ տեղեկատվության ներկայացում ՖՆ	մինչև ապրիլի 8, 2022թ.
Հայտերի շուրջ ՀՀ վարչապետի մոտ քննարկումների անցկացում (ըստ անհրաժեշտության)	մինչև մայիսի 13, 2022թ.
ՀՀ վարչապետի մոտ կայացած քննարկման արդյունքներով ավարտուն տեսքի բերված հայտերի ներկայացում ՀՀ ՖՆ	մինչև մայիսի 24, 2022թ.
ՀՀ կառավարության կողմից ՄԺԾԾ նախագծի քննարկում և հաստատում	մինչև հունիսի 9, 2022թ.
ՀՀ ԱԺ գլխադասային հանձնաժողովներում քննարկումների անցկացում հայտատու մարմինների և ՀՀ ՖՆ մասնակցությամբ	մինչև հուլիսի 29, 2022թ.
ՀՀ 2023 թվականի պետական բյուջեի նախագծի քննարկում և այն ՀՀ Ազգային ժողով ներկայացնելու մասին որոշման ընդունում	մինչև սեպտեմբերի 30, 2022թ.
«ՀՀ 2023 թվականի պետական բյուջեի մասին» ՀՀ օրենքի նախագծի լրամշակված տարբերակի և հանրային քննարկումների ամփոփաթերթերի տեղադրում ՀՀ ՖՆ կայքում	ՊԲ նախագիծը ԱԺ ներկայացնելու հաջորդ օրը
«Քաղաքացու Բյուջե»-ի մշակում և հանրայնացում	ՊԲ մասին օրենքի հրապարակումից հետո 1 ամսյա ժամկետում

ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵ

■ Պետական բյուջեի ծախսերը ներկայացվում են հետևյալ դասակարգումներով.

- **Տնտեսագիտական**
- **Գերադասական**
- **Գործառական**
- **Ծրագրային**

ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵ

- Բյուջեի տնտեսագիտական դասակարգումը ցույց է տալիս, թե հանրային ծառայությունների արտադրության համար ինչ տեսակի ռեսուրսներ են օգտագործվում:
- Համաձայն տնտեսագիտական դասակարգման բյուջեի ծախսերը դասակարգվում են՝
 - **Ընթացիկ ծախսեր**
 - Աշխատավարձ
 - Տոկոսավճար
 - Տրանսֆերտներ
 - Ապրանքների և ծառայությունների ձեռք բերում
 - **Կապիտալ ծախսեր**

ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵ

- Բյուջեի **գերատեսչական դասակարգումը** խմբավորում է բյուջեի ծախսերն ըստ պատասխանատվության բաշխման, այսինքն՝ ցույց է տալիս, թե որ գերատեսչությունն է պատասխանատու հանրային այս կամ այն բարիքների արտադրության և միջոցների օգտագործման համար:

- Օրինակ՝
 - ՀՀ վարչապետի աշխատակազմ,
 - ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն,
 - ՀՀ կադաստրի կոմիտե:

ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵ

- Բյուջեի գործառնական դասակարգումը ցույց է տալիս, թե հանրային հատվածի հիմնական գործառնությունների (ֆունկցիաների) համար հանրությունը որքան ռեսուրս է տրամադրել:
- Առանձնացվում են հետևյալ գործառնական ուղղությունները/բաժինները՝

01	Ընդհանուր բնույթի հանրային ծառայություններ
02	Պաշտպանություն
03	Հասարակական կարգ, անվտանգություն և դատական գործունեություն
04	Տնտեսական հարաբերություններ
05	Շրջակա միջավայրի պաշտպանություն
06	Բնակարանային շինարարություն և կոմունալ ծառայություն
07	Առողջապահություն
08	Հանգիստ, մշակույթ և կրոն
09	Կրթություն
10	Հիմնական բաժիններին չդասվող պահուստային ֆոնդեր:

ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵ

- Բյուջեի **ծրագրային դասակարգումը** խմբավորում է հանրային հատվածի ծառայություններն ըստ որոշակի նպատակների:

- **Ծրագրային բյուջեն** ցույց է տալիս, թե ինչ արդյունքներ ձեռք կբերվեն բյուջետային ծրագրերն իրականացնելիս և ինչ ռեսուրսներ են անհրաժեշտ ռազմավարական ծրագրի արդյունքների ձեռքբերման համար:
 - Ի՞նչ արդյունքներ ձեռք կբերվեն,
 - Ի՞նչ ազդեցություն կլինի հասարակության վրա,
 - Ի՞նչ ազդեցություն կլինի շահառուների վրա,
 - Որքա՞ն գումար կծախսվի տվյալ ծառայությունը մատուցելու և տվյալ նպատակին հասնելու համար:

➤ **ՄԱՍ 2. ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ԾՐԱԳԻՐ: ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ
ԾՐԱԳՐԵՐԻ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԸ**

ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ԾՐԱԳԻՐ

- Բյուջետային ծրագրերը **կապող օղակ** են հանդիսանում քաղաքականության և բյուջետավորման համակարգի միջև:
- Բյուջետային ծրագրերը հանդիսանում են պետական քաղաքականությունը սահմանող ՀՀ օրենքների և ռազմավարությունների իրականացումը և համապատասխան նպատակների ձեռք բերումը ապահովող **բյուջետային գործիքներ**:
- Բյուջետային ծրագիրը պետության **կոնկրետ նպատակի** իրագործմանն ուղղված միմյանց հետ փոխկապակցված միջոցառումների համախումբ է:

ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ԾՐԱԳԻՐ

- **Բյուջետային ծրագիրը պետք է հստակ կապված լինի քաղաքականության որևէ նպատակի/վերջնական արդյունքի հետ.**
 - *Օրինակ՝ «Գյուղատնտեսության խթանման ծրագիրը» նպաստում է գյուղատնտեսական մթերքի և դրանց վերամշակումից ստացվող սննդամթերքի ծավալների ավելացում:*
- **Միևնույն ծրագրում պետք է ներառվեն տվյալ նպատակին կամ վերջնական արդյունքին ուղղված պետության կողմից իրականացվող բոլոր միջոցառումները:**
 - *Միևնույն ծրագրում կարող են ներառվել ծառայություններ, տրանսֆերտներ, ինչպես նաև ցանկացած այլ տիպի միջոցառումներ:*

ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐԸ

- Ծրագրի անվանումը
- Ծրագրի նպատակը
- Ծրագրի դասիչը
- Ծրագրի արդյունքային ցուցանիշները
- Ծրագրի շրջանակներում իրականացվող միջոցառումները
- Ծրագրի գծով ծախսերը
- Ծրագրի իրականացման համար պատասխանատու մարմինը

ԾՐԱԳՐԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ

- **Ծրագրի անվանումը** հանդիսանում է բյուջետային փաստաթղթերում ներկայացվող ծրագրի պաշտոնական անվանումը:
- **Ծրագրի անվանումը** առաջին հայացքից ընդհանուր պատկերացում է տալիս ծրագրի նպատակի վերաբերյալ և արտահայտում է ծրագրի էական կողմը:

ԾՐԱԳՐԻ ՆՊԱՏԱԿԸ

- **Ծրագրի նպատակը** արտահայտում է, թե ինչ կոնկրետ սոցիալական կամ հասարակական խնդիր է լուծվում ծրագրի իրականացմամբ:
- **Ծրագրի նպատակի** հասանելիության չափման համար սահմանվում են վերջնական արդյունքներ:
- **Ծրագրի նպատակը** պետք է լինի լինի իրագործելի և իրատեսական:

- **Օրինակ`**
 - *Օժանդակել անապահով ընտանիքների կենսամակարդակի բարձրացմանը*
 - *Ոչ վարակիչ հիվանդությունների բուժման արդյունավետության բարձրացում*
 - *Ոռոգման ծառայությունների հասանելիության և մատչելիության ապահովում*

ԾՐԱԳՐԻ ԴԱՍԻՋԸ

- **Ծրագրի դասիչը** ծրագրի նույնականացման համար կիրառվող քառանիշ թվային կոդ է (օրինակ՝ «1057»), որը եզակի է յուրաքանչյուր առանձին ծրագրի համար:
- Ծրագրի դասիչը կայուն է ժամանակի ընթացքում, այն չի փոխվում տարիների ընթացքում և չի կրկնվում:
- Ծրագրի ավարտից հետո ծրագրի դասիչը չի տրամադրվում որևէ այլ նոր ծրագրի:

ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ՄԱՐՄԻՆԸ

- Ծրագրի իրականացման համար **պատասխանատու մարմին** է հանդիսանում ծրագրի շրջանակներում ֆինանսական միջոցների ծախսման և սահմանված արդյունքների ձեռք բերման համար պատասխանատու պետական մարմինը:

ԾՐԱԳՐԻ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐՈՒՄ ԻՐԱԿԱՆԱՑՎՈՂ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ

- **Ծրագրի միջոցառումները** ծրագրի շրջանակներում պետության քաղաքականության իրագործման նպատակով իրականացվող պետության միջամտություններն են, որոնք ուղղված են տվյալ ծրագրի նպատակի իրագործմանը:
- Ծրագրի շրջանակներում կարող են իրականացվել տարբեր բնույթի միջամտություններ՝ ծառայությունների մատուցում, ապրանքների կամ տրանսֆերտների տրամադրում և այլն:
- Օրինակ, «Ճանապարհային անվտանգության ապահովման ծրագրի» շրջանակներում ճանապարհային ոստիկանության կողմից կարող են իրականացվել մի շարք միջոցառումներ՝ ներառյալ տրանսպորտային միջոցների պետական հաշվառումը, վարորդական իրավունքների տրամադրումը, ճանապարհային երթևեկության անվտանգության կազմակերպումը և այլն, որոնք ուղղված են ճանապարհատրանսպորտային պատահարների և դրանց արդյունքում մարմնական վնասվածքների և մարդկային զոհերի նվազեցմանը:

ԾՐԱԳՐԻ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐՈՒՄ ԻՐԱԿԱՆԱՑՎՈՂ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ

- **Միևնույն ծրագրի շրջանակներում պետք է ներառվեն տվյալ նպատակին կամ վերջնական արդյունքին ուղղված բոլոր տիպի միջոցառումները, անկախ ծախսերի բնույթից (ընթացիկ, կապիտալ և այլն):**
- **Բյուջետային հատկացումները և արդյունքային ոչ ֆինանսական ցուցանիշները սահմանվում են հենց ծրագրի միջոցառումների մակարդակում:**
- **Միջոցառումները հանդիսանում են բյուջետային հատկացումների սահմանման, բյուջեի կատարման և հաշվետվողականության հիմքը:**

ԾՐԱԳՐԻ ԳԾՈՎ ԾԱԽՍԵՐԸ

- **Ծրագրի գծով ծախսերը** տվյալ ծրագրի շրջանակներում ընդգրկված միջոցառումների իրականացման համար կատարվող բոլոր ծախսերն են:
- Ծրագրի գծով ծախսերը տվյալ նպատակին ուղղված բոլոր ծախսերն են:
- Ծրագրի գծով ծախսերը հանդիսանում են տվյալ ծրագրի միջոցառումների գծով ծախսերի պարզ հանրագումար:

ԾՐԱԳՐԻ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐԸ

- ▶ Միջոցառման անվանումը
- ▶ Միջոցառման նկարագրությունը
- ▶ Միջոցառման դասիչը
- ▶ Միջոցառման շահառուները
- ▶ Միջոցառման գծով արդյունքային (կատարողական) ցուցանիշները
- ▶ Միջոցառումն իրականացնող մարմինը

ՄԻՋՈՑԱՌՄԱՆ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ և ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

- **Միջոցառման անվանումը** բյուջետային փաստաթղթերում ներկայացվող միջոցառման պաշտոնական անվանումն է:
- Միջոցառման անվանումը առաջին հայացքից ընդհանուր պատկերացում է տալիս պետության միջամտության ձևի վերաբերյալ և արտահայտում է միջոցառման էական կողմը:
- **Միջոցառման նկարագրությունը** նկարագրում է տվյալ միջոցառման հիմնական առանձնահատկությունները:

ՄԻՋՈՑԱՌՄԱՆ ԴԱՍԻՉԸ

- **Միջոցառման դասիչը** դա ծրագրի միջոցառման նույնականացման համար կիրառվող հնգանիշ թվային կոդ է (օրինակ «11001» կամ «31002»):
- Միջոցառման դասիչը՝
 - ունիկալ է յուրաքանչյուր ծրագրի շրջանակներում ներառված յուրաքանչյուր միջոցառման համար,
 - եզակի է միայն կոնկրետ ծրագրի շրջանակներում,
 - հետագայում չի կարող տրամադրվել տվյալ ծրագրի շրջանակներում իրականացվող որևէ այլ նոր միջոցառման:

ՄԻՋՈՑԱՌՄԱՆ ՇԱՀԱՌՈՒՆԵՐԸ և ԻՐԱԿԱՆԱՑՆՈՂ ՄԱՐՄԻՆԸ

- **Միջոցառման շահառուները** արտաքին միավորներ հանդիսացող ֆիզիկական և իրավաբանական անձինք են՝ կամ դրանց որոշակի խմբեր, որոնց կարիքների բավարարմանն անմիջականորեն ուղղված են միջոցառման շրջանակներում մատուցվող ծառայությունները կամ այլ միջամտությունները:
- **Միջոցառումն իրականացնող մարմինը** դա պետական կառավարման այն միավորն է, որն անմիջականորեն իրականացնում է միջոցառումը (օրինակ՝ ծառայության մատուցումը):

ՄԻՋՈՅԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ՏԵՍԱԿՆԵՐԸ ԵՎ ԴԱՍԻՉՆԵՐԸ

Միջոցառման բնույթը	Միջոցառման դասիչը	Միջոցառման տեսակը
Ընթացիկ միջոցառումներ	11xxx	Ծառայությունների մատուցման միջոցառումներ
	12xxx	Տրանսֆերտների տրամադրման միջոցառումներ
	13xxx	Ֆինանսավորման ծախսերի իրականացման միջոցառումներ
Կապիտալ միջոցառումներ	21xxx	Հանրության կողմից անմիջականորեն օգտագործվող ակտիվների հետ կապված միջոցառումներ
Հանրային սեփականության կառավարման միջոցառումներ	31xxx	Պետական մարմինների կողմից օգտագործվող ոչ ֆինանսական ակտիվների հետ գործառնություններ
	32xxx	Այլ պետական կազմակերպությունների կողմից օգտագործվող ոչ ֆինանսական ակտիվների հետ գործառնություններ
Ֆինանսական ակտիվների կառավարման միջոցառումներ	41xxx	Պահուստային հիմնադրամների (ֆինանսական պահուստների) ստեղծում
	42xxx	Վարկերի տրամադրում
	43xxx	Վարկերի մարում
	44xxx	Բաժնեմասերի ձեռք բերում
	45xxx	Փոխառությունների մարում և այլ ելքեր (ներքին)
	46xxx	Փոխառությունների մարում և այլ ելքեր (արտաքին)

ԸՆԹԱՅԻԿ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐ

- **Ծառայությունների մատուցման** միջոցառումները հանդիսանում են պետական մարմինների կողմից կամ նրանց անունից հանրությանը մատուցվող ծառայություններ, որոնք սպառվում են արտաքին շահառուների կողմից:
- **Տրանսֆերտները** պետության կողմից հանրությանը տրամադրվող օժանդակությունն է՝ անվճար ապրանքների կամ դրամական միջոցների տրամադրման միջոցով:
- **Ֆինանսավորման ծախսերը** ներառում են պետական պարտքի սպասարկման (տոկոսավճարների) գծով պետական բյուջեից իրականացվող ծախսերը, այդ թվում և վարկերի տոկոսագումարների վճարումը:

ԿԱՊԻՏԱԼ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐ

- Հանրության կողմից անմիջականորեն օգտագործվող ակտիվների հետ կապված միջոցառումները ներառում են այն ոչ ֆինանսական ակտիվների հետ կապված գործառնությունները (ակտիվի կառուցում, ձեռքբերում, բարելավում և այլն), որոնք անմիջականորեն օգտագործվում են հանրության անդամների կողմից:
- *Օրինակ՝ ընդհանուր օգտագործման ճանապարհները, կամուրջները, հուշարձանները, պատմամշակութային արժեքները, անտառները և այլն:*

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐ

- **Հանրային սեփականության կառավարման միջոցառումները** ներառում են հանրությանը տրամադրվող ծառայությունների արտադրության նպատակով անմիջականորեն կիրառվող/սպառվող ոչ ֆինանսական ակտիվների հետ գործառնությունները (ակտիվի կառուցում, ձեռքբերում, բարելավում և այլն):
- Հանրային սեփականության կառավարման միջոցառումները հանդիսանում են կապիտալ բնույթի միջոցառումներ:

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐ

- Հանրային սեփականության կառավարման միջոցառումները տարանջատվում են՝ ըստ հետևյալ տեսակների.
 - **Պետական մարմինների կողմից օգտագործվող ոչ ֆինանսական ակտիվների հետ գործառնություններ** – հանրային սեփականություն հանդիսացող այն ակտիվների հետ գործառնությունները, որոնք անմիջականորեն օգտագործվում/սպառվում են պետական մարմնի կողմից՝ հանրությանը ծառայություններ մատուցելու նպատակով:
 - **Այլ պետական կազմակերպությունների կողմից օգտագործվող ոչ ֆինանսական ակտիվների հետ գործառնություններ** – հանրային սեփականություն հանդիսացող այն ակտիվների հետ գործառնությունները, որոնք անմիջականորեն օգտագործվում/սպառվում են պետական մարմին չհանդիսացող այլ պետական կազմակերպությունների կողմից (օրինակ՝ ՊՈԱԿ-ների)՝ պետական մարմնի անունից հանրությանը ծառայություններ մատուցելու նպատակով:

1011 – «Անապահով սոցիալական խմբերին աջակցություն»

Բյուջետային ծրագրի կառուցվածքի և բաղադրիչների քննարկում

1011	Ծրագրի անվանումը՝
	Անապահով սոցիալական խմբերին աջակցություն
	Ծրագրի նպատակը՝
	Օժանդակել անապահով ընտանիքների կենսամակարդակի բարձրացմանը
	Վերջնական արդյունքի նկարագրությունը՝
	Աղքատության մեղմում և ծայրահեղ աղքատության կրճատում

ԾՐԱԳՐԻ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ	
11001	<i>Ընտանիքի կենսամակարդակի բարձրացմանն ուղղված նպաստների իրականացման ապահովում</i>
11003	<i>Համալիր սոցիալական աջակցության փարաժքային կենտրոնների աշխատողների այցելության ծախսերի փոխհատուցում</i>
11004	<i>Ընտանիքի կենսամակարդակի բարձրացմանն ուղղված նպաստների տրամադրման համար անհրաժեշտ ձևաթղթերի տպագրություն</i>
11005	<i>Սոցիալական շտապ օգնություն</i>
12001	<i>Ընտանիքի կենսամակարդակի բարձրացմանն ուղղված նպաստներ</i>

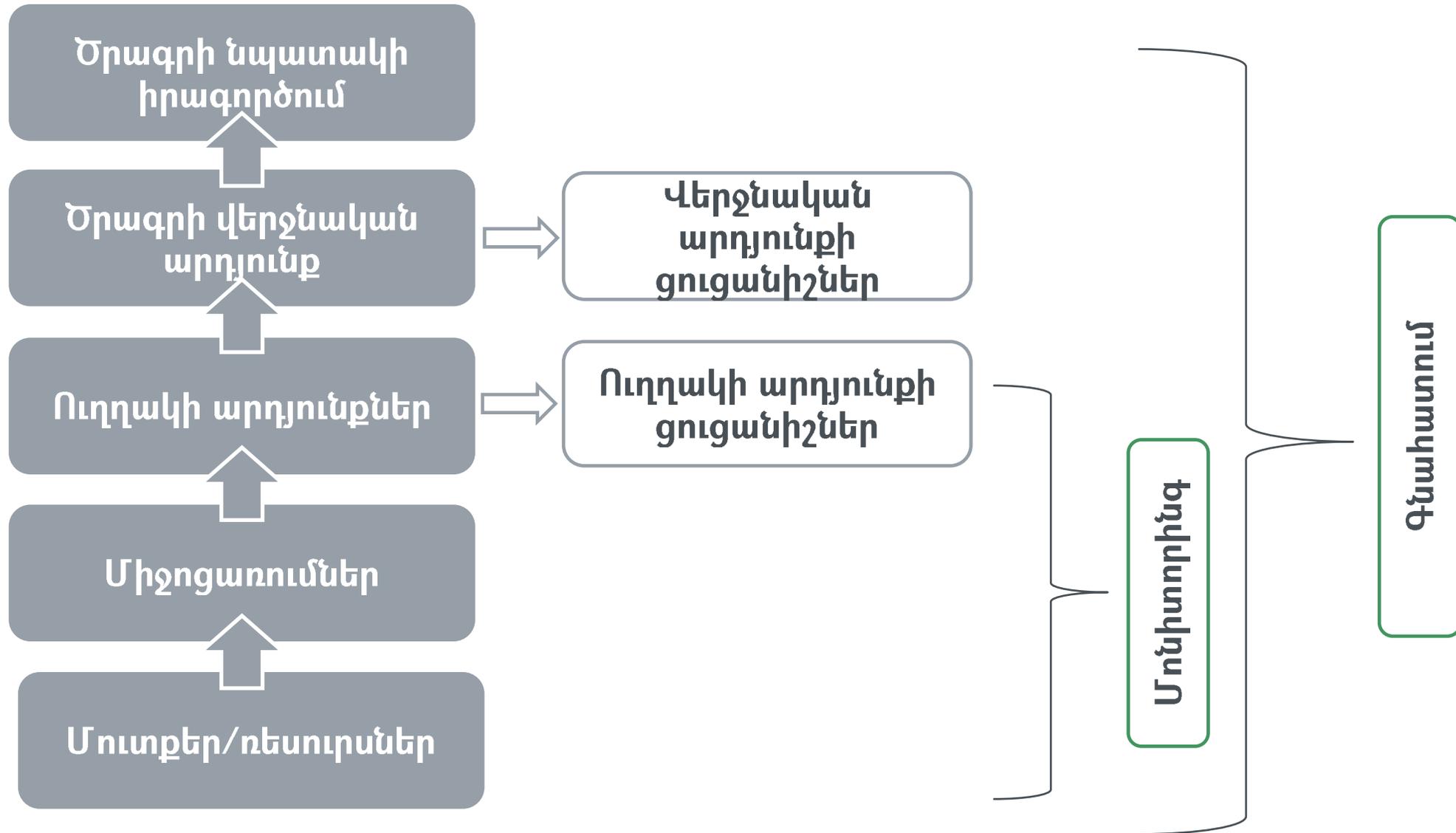
➤ **ԽՄԲԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ 2.1: ԱՂՔԱՏՈՒԹՅԱՆ ՄԵՂՂՄԱՆՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ՄՇԱԿՈՒՄ**

ՄԱՍ 3. ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ԾՐԱԳԻՐ. ԾՐԱԳՐԵՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔԱՅԻՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐԻ ՄՇԱԿՈՒՄ

ԱՐԴՅՈՒՆՔԱՅԻՆ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐ և ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐ

- Բյուջետային ծրագրի մակարդակում՝
վերջնական արդյունքի չափորոշիչներ
- Բյուջետային միջոցառման մակարդակում՝
ուղղակի արդյունքի չափորոշիչներ

ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ԾՐԱԳՐԻ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔԱՅԻՆ ՇՂԹԱՆ

ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔԻ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐ ԵՎ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐ

- Վերջնական արդյունքի չափորոշիչները և ցուցանիշները հանդիսանում են բյուջետային ծրագրերի նպատակների չափման, կատարողականի և արդյունավետության գնահատման հիմնական գործիքը:
- Վերջնական արդյունքի ցուցանիշները հնարավորություն են տալիս հետևելու, թե արդյոք իրագործվում է ծրագրի նպատակը և որքանով է այն իրագործվում:
- Վերջնական արդյունքի ցուցանիշները հաճախ ներկայացվում են որպես **հասարակության կյանքի պայմանների բարելավում կամ դրան նպաստող դրական փոփոխություն:**
- Վերջնական արդյունքները լիովին վերահսկելի չեն:

ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔԻ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐ ԵՎ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐ

- Միևնույն նպատակին կարող են համապատասխանել մեկից ավելի վերջնական արդյունքի չափորոշիչներ:

Նպատակ՝

SՀS ենթակառուցվածքների բարելավում:

Վերջնական արդյունքի չափորոշիչներ՝

1. SՀS ոլորտի կշիռը ոչ գյուղատնտեսական ՀՆԱ-ում
2. SՀS ոլորտում զբաղվածության աճ

ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔԻ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐ ԵՎ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐ

- **Վերջնական արդյունք**

2022 թվականին 1.2 տոկոսային կետով ավելացնել խմելու ջրի մշտապես հասանելիություն ունեցող բնակչության մասնաբաժինը

- **Վերջնական արդյունքի չափորոշիչի անվանումը**

Խմելու ջրի մշտապես հասանելիություն ունեցող բնակչության մասնաբաժին

ՈՒՂՂԱԿԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔԻ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐ ԵՎ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐ

- Ուղղակի արդյունքի (ոչ ֆինանսական) չափորոշիչները **անմիջականորեն նկարագրում են միջոցառումը:**
- Ուղղակի արդյունքի չափորոշիչների հիման վրա **պետք է գնահատվի տվյալ միջոցառման իրականացումը:**
- Միջոցառումների արդյունքային ցուցանիշները **վերահսկելի են**, այսինքն, պետական մարմինը կամ կազմակերպությունը, որն իրականացնում է այդ միջոցառումները, կարող է **վերահսկել դրանք և պատասխանատու է դրանց համար:**
- Ուղղակի արդյունքի չափորոշիչները սովորաբար արտահայտում են իրականացվող միջոցառման **քանակը, որակը, ժամկետը, վայրը, ծածկույթը** և այլն:

ՈՒՂՂԱԿԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔԻ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐ ԵՎ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐ

Քանակական
ցուցանիշներ

Չափորոշում են տրամադրվող ծառայությունների քանակը կամ ծավալը, արտահայտվում են ինչպես բացարձակ թվով, այնպես էլ տոկոսային հարաբերությամբ:

Որակական
ցուցանիշներ

Գնահատում են մատուցվող ծառայության որակը շահառուի տեսանկյունից: Ցույց է տալիս տրամադրվող ծառայության կամ ապրանքի համապատասխանությունը որոշակի ստանդարտի:

Ժամկետայնության
ցուցանիշներ

Բնութագրում են ծառայության իրականացման կամ ավարտի ժամկետը, ծառայության արդյունավետությունը՝ շահառուների կարիքներին արագ և ժամանակին արձագանքելու իմաստով:

1011 – «Անապահով սոցիալական խմբերին աջակցություն»

Բյուջետային ծրագրի արդյունքային ցուցանիշների քննարկում

ԾՐԱԳՐԻ ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔԻ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐԸ

1011	Անապահով սոցիալական խմբերին աջակցություն
	Ծածկույթ բնակչությունից
	Ընտանեկան նպաստի տեսակարար կշիռ ԸԿԲՈՒ նպաստներում

ԾՐԱԳՐԻ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ՈՒՂՂԱԿԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔԻ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐԸ

Ծրագրի դասիչը՝	1011
Միջոցառման դասիչը՝	11001
Միջոցառման անվանումը՝	<i>Ընդանիքի կենսամակարդակի բարձրացմանն ուղղված նպաստների իրականացման ապահովում</i>
Նկարագրությունը՝	<i>Ընդանիքների անապահովության գնահատման համակարգում հաշվառված, ընդգրկված անապահով ճանաչված ընդանիքներին նպաստի, սոցիալական նպաստի և հրատապ օգնության վճարման ծառայությունների ձեռքբերում</i>
Միջոցառման տեսակը՝	<i>Ծառայությունների մատուցում</i>
Միջոցառումն իրականացնողի անվանումը	<i>«Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն ընտրված կազմակերպություն</i>
Արդյունքի չափորոշիչներ	
<i>Ընդանիքի կենսամակարդակի բարձրացմանն ուղղված նպաստներ ստացող ընդանիքների թիվ, հատ</i>	

ԾՐԱԳՐԻ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ՈՒՂՂԱԿԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔԻ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐԸ

Ծրագրի դասիչը՝	1011
Միջոցառման դասիչը՝	11003
Միջոցառման անվանումը՝	Սոցիալական դեպքի վարման ծառայության ձեռք բերում
Նկարագրությունը՝	Ընդհանրի, դրա յուրաքանչյուր անդամի, սոցիալական գնահատման իրականացում՝ անապահով սոցիալական խմբերին հայտնաբերելու համար՝ սոցիալական աջակցության տարածքային մարմինների սոցիալական աշխատողների կողմից տնային այցելությունների միջոցով
Միջոցառման տեսակը՝	Ծառայությունների մատուցում
Միջոցառումն իրականացնողի անվանումը	«ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության միասնական սոցիալական ծառայություն
Արդյունքի չափորոշիչներ	
Տունայցերի թիվ, այդ թվում	
Ընդհանրի սոցիալական գնահատման համակարգում	
Զբաղվածության պետական ծրագրերի գնահատման համակարգում	
Հաշմանդամության գնահատման համակարգում	
Տունայցի արդյունքում սոցիալական ծառայություն ստացած ընդհանրիքների (անձանց) թիվ	
Գնահատված կարիքների թիվ տոկոս, տունայցերի նկատմամբ	

ԾՐԱԳՐԻ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ՈՒՂՂԱԿԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔԻ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐԸ

Ծրագրի դասիչը՝	1011
Միջոցառման դասիչը՝	11004
Միջոցառման անվանումը՝	<i>Ընդանիքի կենսամակարդակի բարձրացմանն ուղղված նպաստների տրամադրման համար անհրաժեշտ ձևաթղթերի տպագրություն</i>
Նկարագրությունը՝	<i>Ընդանիքի կենսամակարդակի բարձրացմանն ուղղված նպաստների համապատասխան ձևաթղթերի տպագրության ծառայությունների ձեռքբերում</i>
Միջոցառման տեսակը՝	Ծառայությունների մատուցում
Միջոցառումն իրականացնողի անվանումը	«Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն ընտրված կազմակերպություն
Արդյունքի չափորոշիչներ	
<i>Նպաստների նշանակման համար անհրաժեշտ ձևաթղթերի քանակ, հատ</i>	

ԾՐԱԳՐԻ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ՈՒՂՂԱԿԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔԻ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐԸ

Ծրագրի դասիչը՝	1011
Միջոցառման դասիչը՝	11005
Միջոցառման անվանումը՝	Սոցիալական շտապ օգնություն
Նկարագրությունը՝	Արագ արձագանքման ապահովում
Միջոցառման տեսակը՝	Ծառայությունների մատուցում
Միջոցառումն իրականացնողի անվանումը	Մասնագիտացված կազմակերպություններ
Արդյունքի չափորոշիչներ	
Ընդանիքների թիվ, հազ	

ԾՐԱԳՐԻ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ՈՒՂՂԱԿԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔԻ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐԸ

Ծրագրի դասիչը՝	1011
Միջոցառման դասիչը՝	12001
Միջոցառման անվանումը՝	Ընդհանրի կենսամակարդակի բարձրացմանն ուղղված նպաստներ
Նկարագրությունը՝	Ընդհանրի անապահովության գնահատման համակարգում հաշվառված՝ անապահով ճանաչված ընդհանրի նպաստի՝ սոցիալական նպաստի և հրատապ օգնության տրամադրում
Միջոցառման տեսակը՝	Տրանսֆերտների տրամադրում
Շահառուների ընտրության չափանիշները	Ընդհանրի անապահովության գնահատման համակարգում հաշվառված ընդհանրի? ընդհանրի անապահովության միավորի հիման վրա
Արդյունքի չափորոշիչներ	
Ընդհանրի կենսամակարդակի բարձրացմանն ուղղված նպաստներ ստացող ընդհանրի թիվ, հատ	

- **ԽՄԲԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ 3.1: ԱՂՔԱՏՈՒԹՅԱՆ ՄԵՂՄՄԱՆ ԱՌԱՋԱՐԿՎԱԾ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔԱՅԻՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐԻ ՄՇԱԿՈՒՄ**